



## Referat af følgegruppemøde Version 3 Med kommentarer fra følgegruppen indsat.

### Natur og Miljø

#### Postadresse:

Nordre Kajgade 1, 9500 Hobro  
Tlf. 97 11 30 00  
raadhus@mariagerfjord.dk  
www.mariagerfjord.dk

#### Journalnummer:

01.00.00-P35-2-20

#### Ref.: Inger Taylor (intay)

Direkte tlf. 97113612  
intay@mariagerfjord.dk

Dato: 03.10.2020

## Referat af følgegruppemøde

Torsdag den 22. oktober 2020 kl. 19-21 i Als Hallens cafeteria, Vikingvej 6, Als.

*Til stede: Anders Bech, Mogens Børsting, Ole Bressendorf, Mads Christensen, Jørn Lybech, Mai Lybæk, Poul Bo Nielsen, Pia Sand, Bo Schøler, Heidi Stegger, Lene Thier, Tom Thygesen, Søren Vestergaard, Vibeke Kjær Christensen og Inger Taylor. Ikke til stede: Person fra Helberskov Borgerforening.*

### 1. Velkomst og præsentation

Inger Taylor bød velkommen og ridsede formålet med følgegruppen op: At dele viden, udveksle synspunkter, status for processen omkring vindmøller, være dialogforum og bidrage med ideer til afholdelse af møder, besigtigelser mv. og uddele viden i lokalsamfundet.

Formen for følgegruppemøderne blev ridset op: At der er forskellige interesser og forskellige indgangsvinkler til spørgsmålet om vindmøller og solceller i Als Enge med bred repræsentation af deltagerne. Alle har mulighed for at komme til orde og stille spørgsmål med respekt for hinandens forskellige interesser og i god ro og orden.

Der var en kort præsentationsrunde.

### 2. Status for planprocessen

Vibeke Kjær Christensen fortalte om status for processen omkring vindmøller og solceller i Als Enge: Området kom med i kommuneplantillæg nr. 19 om Vindmøller i 2016 som potentielt vindmølleområde. Forud herfor var området udpeget af staten som muligt areal til testvindmøller, inden der blev etableret testvindmølleområde i Østerild.

I forbindelse med udarbejdelse af kommuneplantillægget i 2016 blev der afholdt borgerprocesser i Handest og Veddum, inden Byrådet tog stilling til areal, antal og højde på vindmøller i Handest Hede og Veddum Kær. Det blev samtidigt besluttet, at der skulle afholdes en tilsvarende borgerproces i Als-området på et senere tidspunkt. Borgerinddragelsen har kommunen derfor kunnet afholde i nogen tid.

Processen blev skubbet i gang i foråret ved, at Eurowind Energy (herefter Eurowind) indsendte en ansøgning om at opstille vindmøller og solceller i Als Enge. Udvalget for Teknik og Miljø besluttede på møde i maj, at processen med borgerinddragelse kunne igangsættes. Der har derfor været afholdt et stort borgermøde og to dialogmøder med naboer. Formen på borgermøderne har været udfordret af, at der skulle tages hensyn til Covid 19. Endvidere betød en meget stor interesse blandt borgerne, at borgermødet med hensyntagen til Covid 19 restriktioner måtte afholdes som et stormøde med stolerækker frem for borddrøftelser. Fra borgermøde og



dialogmøder er der lavet opsamlinger på baggrund af spørgsmålsark, kommentarer og borddialoger.

Samtidig er kommunen i gang med en proces med vurdering af placering af store solcelleanlæg. I høringsperioden, der løb frem til 5. oktober, er der indkommet 133 høringssvar og to underskriftsindsamlinger, den ene med over 700 underskrifter, den anden med 9.

Vibeke er nu i gang med at gennemgå alt materiale og skrive et dagsordenspunkt, der skal behandles i Udvalget for Teknik og Miljø, inden det sendes videre til behandling i Økonomiudvalget og Byrådet med forventet behandling på Byrådsmøde torsdag den 26. november.

### **3. Emner af interesse**

#### **a. Høringsnotat og sagsfremstilling af projektet på Als Enge**

Der blev spurgt til sagsfremstillingen og høringsnotat, der laves til Byrådet.

Vibeke forklarede, at hun laver sagsfremstillingen, men at det er cheferne, der beslutter til indstillingen. Det er direktøren for Teknik og miljø, der indstiller til behandling i Udvalget for Teknik og miljø, hvorefter punktet sendes til behandling i Økonomiudvalg og Byråd. I sagsfremstillingen kommer der et oprids af processen og input fra høringsperioden, hvor input fra borgermøder og høringssvar indgår. Der bliver lavet et opsamlende notat fra borgermøderne og et høringsnotat, der opsaml pointer fra høringssvarene. Disse vedhæftes som bilag sammen med dokumenter fra borgermøder og alle høringssvar. Derved får politikerne et overblik og får samtidigt adgang til at læse samtlige input.

Der blev spurgt til, om staten kan overtage området til testvindmøller, hvis Byrådet vælger at tage området ud med henvisning til en mail sendt til Byrådet.

Vibeke og Inger oplyste, at staten kan overtage området fra kommunen, hvis de vil. Der er ikke kendskab til aktuelle planer. Hvis Byrådet skulle ønske at tage Als Enge som potentielt vindmølleområde ud af kommuneplanen, vil området ved Als Enge stadig dukke op, hvis der laves screeninger for mulige områder til vindmøller i kommunen, fordi der screenes for beliggenhed af boliger og emner som natur og kulturhensyn. Selvom der er mange landsbrugsarealer i kommunen, er der også mange boliger spredt i landskabet, så det giver kun få muligheder for områder til vindmøller, hvoraf Als Enge er det ene.

Det blev anført, at vindmølleområdet ikke er taget ind i kommuneplanen endnu, fordi det står som et potentielt vindmølleområde.

Vibeke oplyste, at Als Enge er med i kommuneplantillægget som potentielt vindmølleområde. Men der skal nu tages stilling til arealet samt antal og højde af vindmøller – og mulighed for solceller, som endnu ikke er med i kommuneplanen. Solcellerne behandles som et særskilt emne i kommuneplanen om store solcelleområder i kommunen. Det er kommuneplanchefen, der sørger for dette.

Der blev spurgt til, om Udvalget for Teknik og Miljø kan tage beslutningen uden, at det skal i Byrådet.

Vibeke oplyste, at det er et kommuneplansspørgsmål med vindmølleområdet, antal og højde, så derfor skal beslutningen tages i Byrådet.



Der blev spurgt til, hvor kommunen var i planlægningen og om der skulle køres en forproces i henhold til planloven.

Vibeke oplyste, at den nuværende inddragelse af borgerne er en ekstra proces, som kommunen har valgt at gennemføre. Afhængig af beslutningen i Byrådet, vil der senere være yderligere inddragelse af borgerne, som lever op til krav i planloven med høringsfrist på 4 uger.

#### **b. Alternativ placering**

Der blev spurgt ind til mulige alternative placeringer af vindmøllerne, fx længere mod øst, tættere på Havnø.

Eurowind anførte, at det kun er muligt for opstilleren at placere vindmøller og solceller inden for det areal, som kommunen udpeger til det i kommuneplanen.

Vibeke oplyste, at kommuneplanchefen har kigget på området, der blev foreslået på borgermødet til vindmøller. Området ligger midt i et område med bevaringsværdig kulturhistorie, hvilket gør det svært at opstille vindmøller set i forhold til statslige interesser i kommuneplanlægningen.

#### **c. Besigtigelse af områder med energianlæg**

Af de personer, der havde udfyldt spørgsmålsarket på borgermødet, var der en stor andel, der angav interesse for at få mulighed for at besøge områder med nye vindmøller og solceller. Derfor vil kommunen gerne høre følgegruppens input til dette.

I forhold til at borgerne kan komme på besigtigelse, så var input, at det i givet fald skulle være i forbindelse med debatfasen. Andre input var, at det skulle være arrangeret af kommunen, at der ville være behov for at besøge områder med solcelleparker og med store vindmøller, herunder også Østerild med en 180 m. høj vindmølle, at der kan udpeges besigtigelsepunkter i forskellig afstand fra vindmøllerne og at folk kan køre i egen bil, så de kan tage afsted igen i blæsevejr, hvis der ikke er blæst på en arrangeret dag.

Blandt følgegruppens medlemmer var det blandet, om de ønsker at deltage i en fælles besigtigelse af andre vindmølleområder. Nogle har selv været på besigtigelse.

#### **d. Andet?**

Der var et ønske om, at Eurowind skulle have 15 min. til at fortælle om projektet, men andre ønskede ikke at høre om projektet, da det er området til energianlæg, det drejer sig om. Inger pointerede, at alle har lige mulighed for at komme med deres input og spørgsmål, men at det i stedet for en fortælling om et projekt, kunne være generelle emner om vindmøller og solceller, som folk ønsker uddybet.

Der blev stillet spørgsmål til emner som vindmølletyper, dispensationer og skyggekast. Eurowind redegjorde herfor:

#### Vindmølletyper

Der blev stillet spørgsmål til den vindmølletype, som Eurowind ønsker at opstille, om den er godkendt som andet end en testvindmølle, herunder at den ansøgte mølletype, foreløbig er en testmølle, og endnu ikke er en typegodkendt mølle.



Bo Schøler forklarede, at det ikke bliver muligt for Eurowind at opstille andet end produktionsvindmøller med certifikat. Hvis der opstilles vindmøller med en højde på 180 m., vil der derfor ikke være tale om en type testvindmølle, men en godkendt produktionsvindmølle.

#### Forhold mellem vinger og mølletårn

Der blev givet udtryk for, at vindmøller opstillet i Vestjylland har fået en dispensation til, at vindmøllerne har det udtryk, som de har, hvor vindmøllevingerne kommer tæt på jorden.

Bo Schøler forklarede, at der i en tidligere vejledning har været en anbefaling om et vist forhold mellem vindmøllevingernes længde og tårnets højde, et harmonikrav. Dette forholdstal bruges ikke længere, men kommunen kan stadig vælge at tage udgangspunkt i det.

Der blev givet udtryk for, at Hjørring kommune har skullet give en dispensation i et vindmølleprojekt. Mariagerfjord Kommune vil undersøge dette nærmere.

Eurowind udtrykte, at der sker meget med udvikling af vindmøller, og at der kan ske meget, inden der måske skal stilles vindmøller op i Als Enge. Det er først, når der skal anlægges, at Eurowind tager stilling til, hvilket type vindmøller, der bliver stillet op, men den skal være godkendt i Danmark.

#### Støj

Der blev stillet spørgsmål til støjberegninger og påvirkninger, herunder beregninger og målinger. Det blev anført, at hvis området også anvendes til solceller, ville solcellerne kunne påvirke lydbilledet væsentligt, de vil kunne virke som højtalere.

Eurowind forklarede om beregninger på direkte støj og lavfrekvent støj, hvor støjgrænserne skal overholdes ud fra det samlede støj fra energianlægget.

Direkte støj beregnes som udendørs støj, mens lavfrekvent støj beregnes som indendørs støj. For sommerhuse er der skærpede krav, da de opfattes som boliger med mindre isolering i væggene.

Der kan af gode grunde ikke måles på støj, inden vindmøllerne er opstillet, derfor beregninger. Men kommunen kan stille krav om målinger efterfølgende og hvis der kommer klager. Støjkrav skal overholdes, så vindmøller skal justeres ind og helt ultimativt nedtages, hvis de ikke kan overholde støjkrav.

Eurowind anførte, at der er kommet en ny ordning med en mulighed for opkøb af en ejendom indtil et år efter, at vindmøllerne er stillet op for naboer, der bor op til 6x vindmøllehøjden væk fra vindmøllerne. Derved kan boligejere nå at opleve, hvordan det er at bo tæt på vindmøllerne, inden de skal tage stilling til, om de vil benytte sig af salgsoptionsordningen.

#### Skyggekast

Der blev stillet spørgsmål til skyggekast – hvordan påvirker det ejendomme.

Eurowind oplyste, at lovkravet om skyggepåvirkning tager udgangspunkt i DMI's registreringer, og at Eurowind stiller krav til leverandøren af vindmøllerne om, at vindmøllerne skal påføres en måler, der registrerer solskin og som kan bruges til at styre skyggekast i forhold hertil. Skyggekast



måles fra det øjeblik skyggen fra bladet af en vindmøllevinge rammer et hushjørne og indtil skyggen forlader modstående hushjørne. I den periode kan kommunen stille krav til, hvor meget tid pr. år, hver bolig kan rammes af skyggekast, mens vindmøllevingerne drejer rundt – normalt maksimalt 10 timer om året. Når de 10 timer nås, bliver vindmøllen stoppet i den periode, hvor skyggen passerer en bolig. De 10 timer er den samlede tidsperiode fra alle vindmøller, der kaster skygger på en bolig – typisk kan op til tre vindmøller kaste skygger på samme bolig, men samlet maksimalt 10 timer, hvis dette bliver krævet fra kommunen. Ved årsskiftet bliver tiden nulstillet og så gælder en ny periode på maks. 10 timer.

### Kirken

Der blev spurgt til inddragelse af kirkemyndigheder.

Vibeke oplyste, at hun tager direkte kontakt til kirken for at få tidlig dialog, da der er vigtige hensyn at tage.

Det blev anført, at Als Kirke har en særlige status i kommunen på grund af sin alder og at dette bør indgå i overvejelserne.

Menighedsrådets repræsentant kunne oplyse, at der er en procedure for, hvordan vindmøllesager behandles og at det tages stilling til det på overordnet niveau. Her vil det også have betydning, at Als Kirke har en særlig status.

### **4. Evaluering af borgermøder**

Der blev stillet spørgsmål til, hvorfor vi på borgermødet havde bedt alle om at skrive informationer i skemaet om alder, køn mv. og det blev anført, at nogle spørgsmål var holdningsfokuseret, at der manglede et direkte spørgsmål på, om man var for eller imod vindmøller, at mange ikke havde udfyldt skemaet på alle punkter og at spørgeskemaerne på den baggrund ikke burde tillægges særlig stor betydning.

Vibeke og Inger oplyste, at der blev indhentet hjælp af Antropologerne, som har erfaring med til at tilrettelægge processer. Formålet med skemaet var at give alle deltagere mulighed for at komme til orde på et borgermøde med over 200 deltagere. Der var mange, der havde skrevet deres holdninger i tekstboksene på arket. Alle kommentarer er renskrevet og indgår som en del af høringen. Kommunen kan se, at de fleste deltagere, der havde udfyldt arket (183 stk.), kom fra lokalområdet.

Eurowind ville gerne have haft mulighed for at komme til orde på borgermødet for at svare på spørgsmål og gav udtryk for, at det er brugbart at vide, hvor deltagerne i borgermødet kommer fra, bor de tæt på projektområdet eller kommer de langt fra.

Der blev givet udtryk for, at mødelederen på borgermødet ofte stoppede deltagerne i at udtale sig, fordi de i stedet skulle udfylde noget i skemaet. Nogle i følgegruppen synes generelt, at mødelederen fyldte meget, også i forhold til hendes personlige erfaringer fra Samsø. Der var et ønske om at komme til orde, hvor den stramme ordstyring gav anledning til frustrationer.

Det blev anført, at det var en svær opgave, kommunen havde med at komme tidligt ud og spørge borgerne, inden der var taget stilling og inden kommunen havde kunnet indhente viden og at det er godt, at kommunen kommer ud til borgerne så tidligt.

Vibeke og Inger tager kommentarer til efterretning og overvejer, hvordan det kan gøres anderledes på tilsvarende møder i fremtiden.



Vibeke spurgte til, om følgegruppens deltagere havde brugt de infoark, som blev udleveret på møderne. Nogle gav udtryk for at have brugt infoarkene. Andre har brugt sommeren på selv at finde informationer om vindmøller, så de havde ikke brugt infoarkene.

### **5. Følgegruppens rolle**

Følgegruppens rolle blev kort vendt, herunder at deltagerne kan komme med ønsker til dagsordenen og bede om at få et møde. Inger orienterede om erfaringer fra følgegruppemøder i Handest og Veddum.

Der blev efterspurgt ekstra repræsentation fra sommerhusejere, som har en enkelt repræsentant. Inger oplyste, at der er et par andre, der har meldt sig på banen, så det kan være en mulighed med en ekstra person.

Møder aftales fremover efter behov og når der er nyt at fortælle eller ønsker om et møde.

### **6. Evt., herunder næste møde**

Næste møde er den 3. december klokken 19-21. Mødets afholdelse afhænger af beslutningen i Byrådet den 26. november.

Se listen herunder med følgegruppemedlemmerne i alfabetisk rækkefølge (på efternavn).

Venlig hilsen

Vibeke Kjær Christensen  
Planlægger  
Tlf. 97113674  
E-mail: [vikch@mariagerfjord.dk](mailto:vikch@mariagerfjord.dk)

Inger Taylor  
Miljøvejleder  
Tlf. 97113612 / 23335081  
E-mail: [intay@mariagerfjord.dk](mailto:intay@mariagerfjord.dk)



<b>Deltagere i følgegruppe for Als Enge</b>	<b>Repræsentant</b>
Anders Bech	Nabo – Buddum Enge
Ole Bressendorf	Menighedsrådet, Als
Mads Christensen	Lodsejer, lokal
Vibeke Kjær Christensen	Mariagerfjord Kommune
Jørn Lybech	Lodsejer, lokal
Mai Lybæk	Als Borgerforening
Niels Aage Nielsen/Poul Bo Nielsen	Erhverv/Institution
Pia Sand	Beboer - Als
Bo Schøler/Mogens Børsting	Opstiller
Heidi Stegger	Nabo - Helberskov
Inger Taylor	Mariagerfjord Kommune
Lene Thier	Nabo - Nord
Tom Thygesen	Lodsejer, lokal
Søren Vestergaard	Sommerhusejere
Afventer svar om person	Helberskov Borgerforening
Eventuelt Knud Erik Jensen, Allan Hassing	Mariagerfjord Kommune – efter behov